

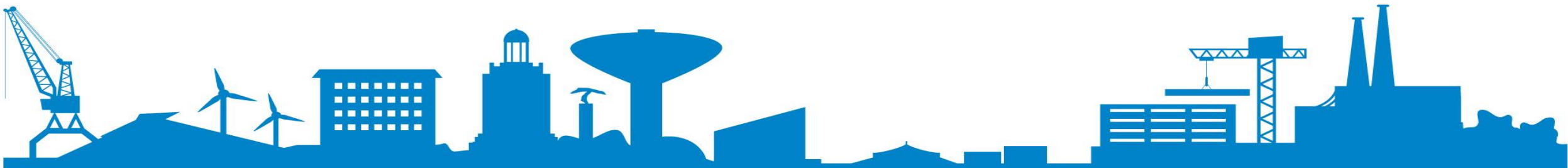

KOKONAISTURVALLISUUDEN YHTEISTOIMINTAMALLI

sis. Esimerkkejä kuntakäytännöistä

Ritva Kiiski

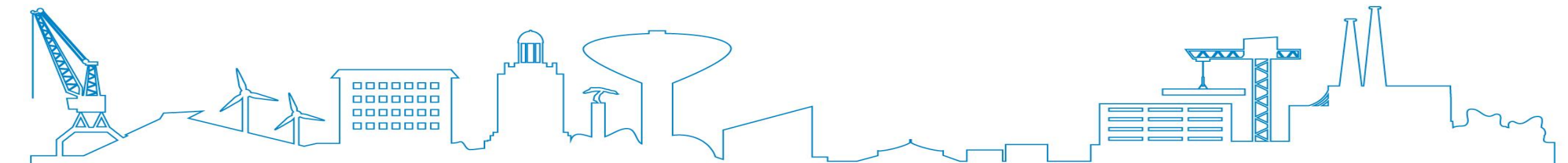
riskienhallintapäällikkö/Kotkan kaupunki

SISÄLTÖ

1. Termistö ja periaatteet
2. Varautumistehtävä
3. Sääntely ja vastuut
4. Esimerkkejä hyvistä käytännöistä ja toimintamalleista
5. Haasteet ja tulevaisuus

1. TERMISTÖ JA PERIAATTEET

KOKONAISTURVALLISUUS

2 KOKONAISTURVALLISUUDEN SANASTO 2017

kokonaisturvallisuus

sv övergripande säkerhet
inte: totalsäkerhet

en concept for comprehensive security; comprehensive security (2)

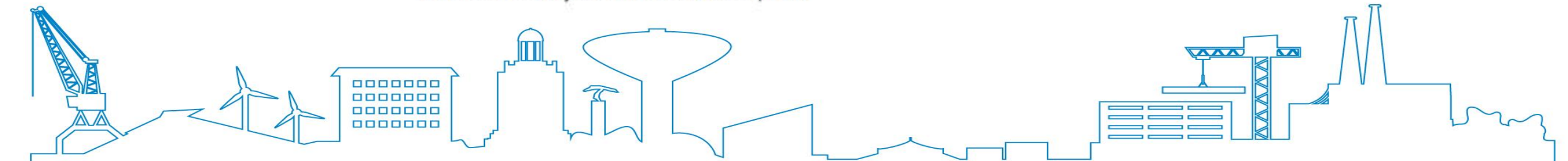
tila, jossa *yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin* kohdistuviin *uhkiin* ja *riskeihin* on varauduttu

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä kokonaisturvallisuudesta (5.12.2012) kokonaisturvallisuus määritellään tavoitetilaksi, jossa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat ovat hallittavissa.

Kokonaisturvallisuuden hallintaan eli yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseen kuuluvat uhkiin *varautuminen*, *häiriötilanteiden* ja *poikkeusolojen* hallinta sekä niistä *toipuminen*.

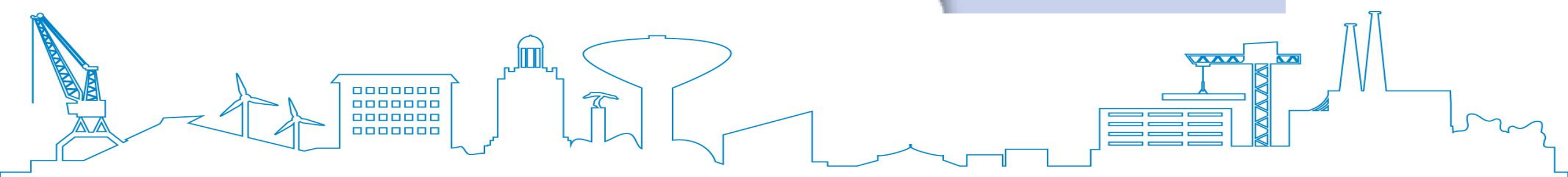
Turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon (v. 2012) mukaan suomalaisen yhteiskunnan varautuminen toteutetaan kokonaisturvallisuuden periaatteella, mikä tarkoittaa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamista viranomaisten, elinkeinoelämän sekä järjestöjen ja kansalaisten *yhteistoimintana*. Kokonaisturvallisuuden yleiset toteuttamisperiaatteet kuvataan valtioneuvoston periaatepäätöksessä yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta (2.11.2017).

Englanninkielinen termi "comprehensive security" viittaa sekä kokonaisturvallisuuteen että *laajaan turvallisuuskäsitykseen*. Kokonaisturvallisuus on suomalainen käsite tai käsitys, joten termin edessä käytetään ilmausta "concept for".

ELINTÄRKEÄT TOIMINNOT (VNPP 2017)

ELINTÄRKEÄT TOIMINNOT

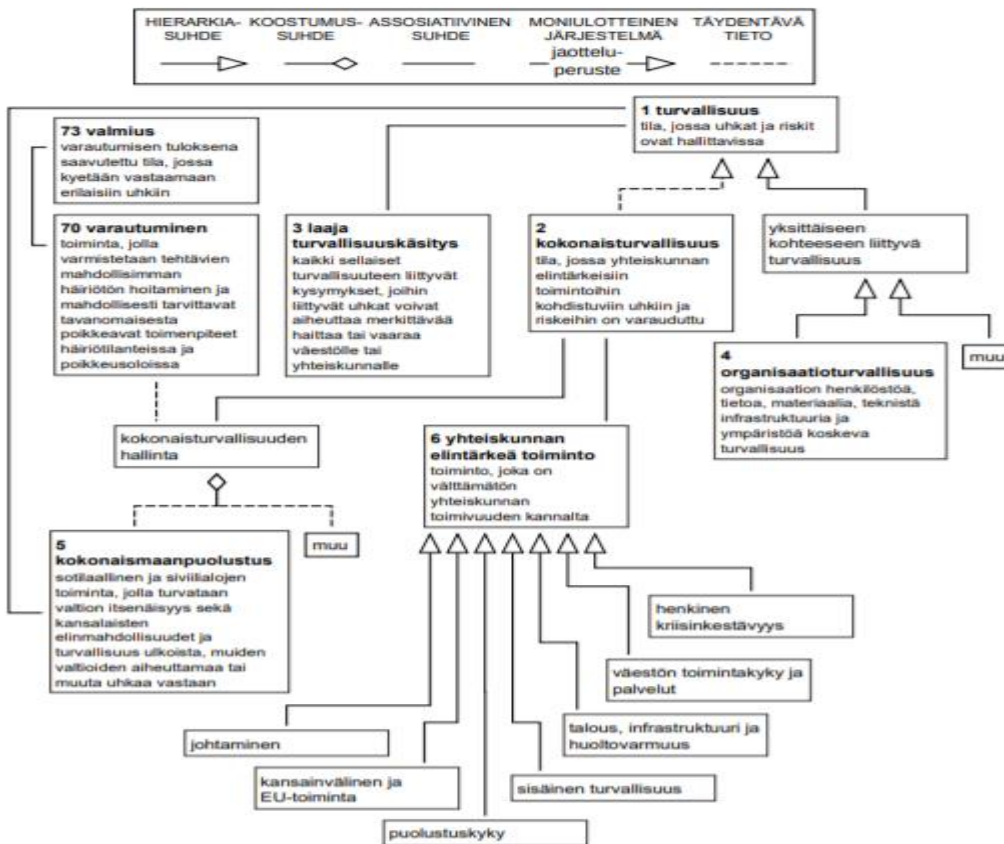
KOKONAISTURVALLISUUDEN KÄSITEKAAVIO

KOKONAISTURVALLISUUDEN SANASTO 2017

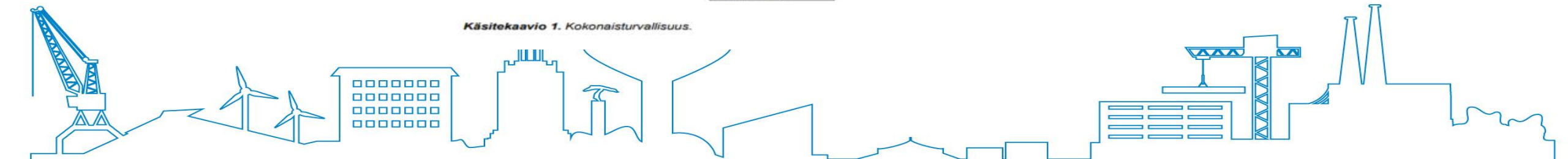

1 KOKONAISTURVALLISUUS

1.1 Yleisiä käsitteitä

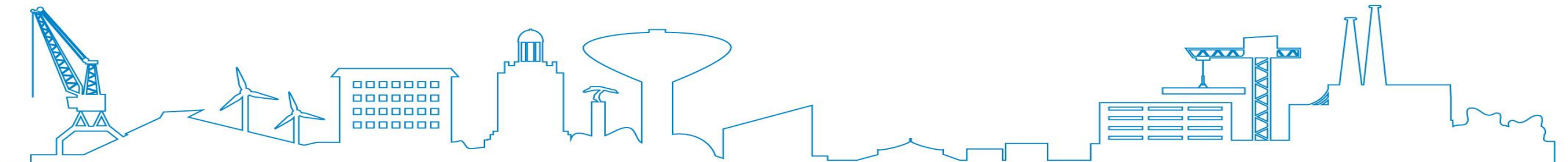

Käsittekaavio 1. Kokonaisturvallisuus.

KOKONAISTURVALLISUUDEN PERIAATTEET

- Elintärkeiden toimintojen turvaamista viranomaisten, järjestöjen, elinkeinoelämän ja kansalaisten yhteistoimintana.
- Kohteena yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömät, kaikissa tilanteissa ylläpidettävät toimintokokonaisuudet.
- Kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalli on tarkoitettu käytettäväksi ja toimimaan paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla.

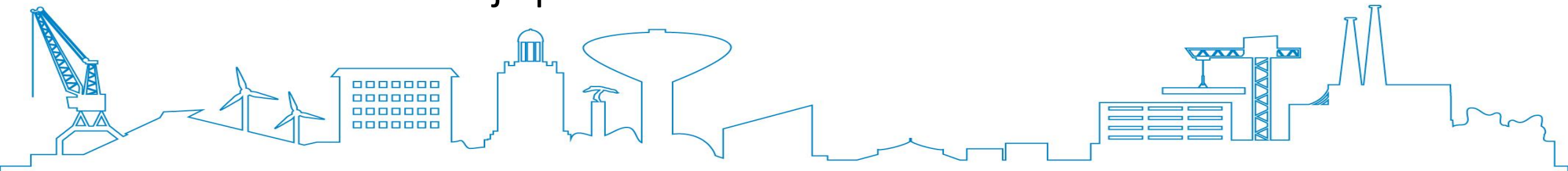
2. VARAUTUMISTEHTÄVÄ

VARAUTUMINEN

- **Varautumisesta huolehtiminen** on osa kaikkien turvallisuustoimijoiden **päivittäistä** valmiuslain velvoittamaa **toimintaa**.
- Viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja muiden yhteisöjen sekä kansalaisten välisen yhteistyön ja toiminnan yhteen sovittamista varten on luotu varautumisen **yhteistyörakenteita**.
- Kun **yhteistyö on jatkuvaa normaalioloissa**, se toimii myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

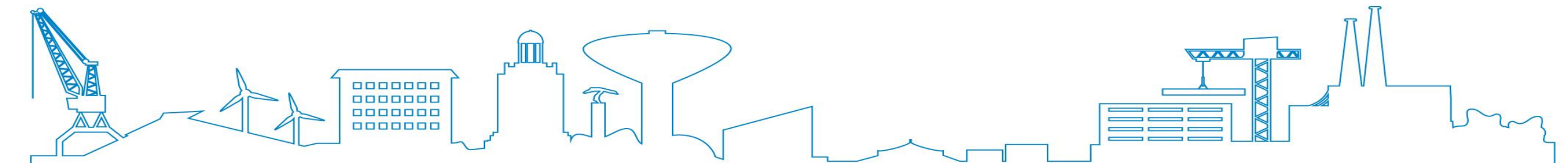

YHTEISTOIMINTAMALLI TARKOITTA

Sitä, että :

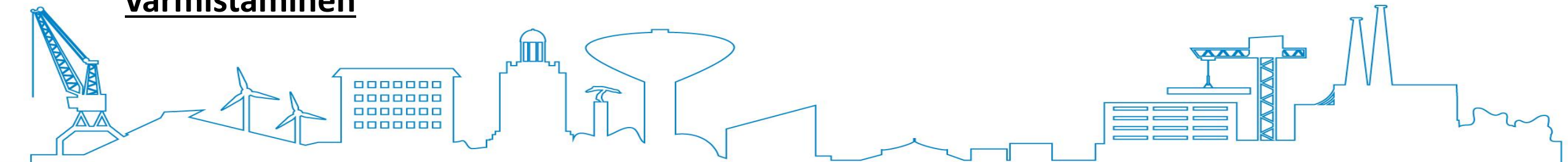
- Tarvittaessa **toimivaltaista viranomaista** on pystyttävä tukemaan kaikilla yhteiskunnan käytettävissä olevilla voimavaroilla
- On **harjoiteltava käytännössä – hallittava käytännössä** koeteltu toimintamalli: mitä, miten, millä, missä järjestyksessä jne.
- On päästävää teoria- ja keskustelutasolla toteutettavasta toimintojen yhteen sovittamisesta **tosiasialliseen yhteistoimintaan**

YHTEISTOIMINTAMALLIN HAASTEET

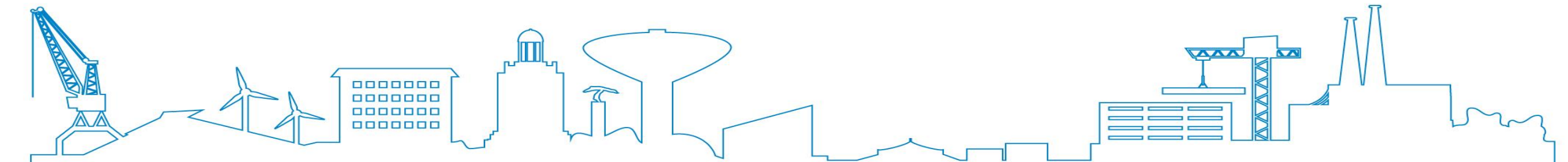
- Kaikkien toimintaan lakisääteisesti velvoitettujen yhteiskunnan toimijoiden **yhteinen** riskien ennakointi, varautumisen suunnittelu, koulutus ja harjoittelu (ml. oma koulutuskalenteri).
  - Ajankohtaisuus ja Laaja kokonaiskuva fokuksessa
- Vastuutehtävät vastuullisilla **viranomaisilla – osallistaminen?**
- Turvallisuuden **TUNNE – huomioitu heikosti?**
- Yhdistysten, järjestöjen ja vapaaehtoisten osaamiseen ja tehtäviin pohjautuva, **luonteva ja vaikuttava** kiinnittäminen yhteistyöhön
- Toisistaan poikkeavat olosuhteet ja tilanteet – **pitkän ja lyhyen aikavälin toimintavalmiuden varmistaminen**

YHTEISTOIMINTAMALLIN HAASTEET

- Organisaatiokohtainen budjetointi
  - toisen panostus hyväksytään toisen hyötynä 😊
- Päätyvät, irrallisiksi ja tilapäisiksi jäävät hankkeet
- Kapea-alainen, vain omaan toimintaan kohdistuva suunnittelu ja harjoittelu
- Arkipäiväistäminen päivittäiseksi toiminnaksi - kulttuuri
- Yhteisen toteutusmallin ja tavoitetason turvaaminen, irrottaminen persoonakohtaisesta intohimosta
  - kokoaikaiset resurssit

3. SÄÄNTELY JA VASTUUT

KUNTALAKI 410/2015

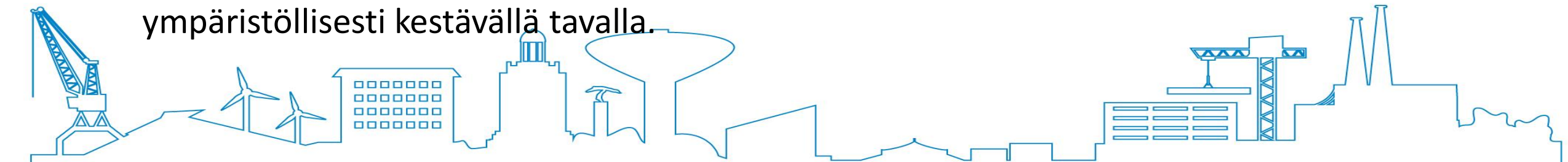

1 §: Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa. Lain tarkoituksena on myös edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä.

Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

126 § Kunnan
toiminta
kilpailutilan-
teessa
markkinoilla
127 §
Poikkeukset
yhtiöittämisvel-
vollisuudesta

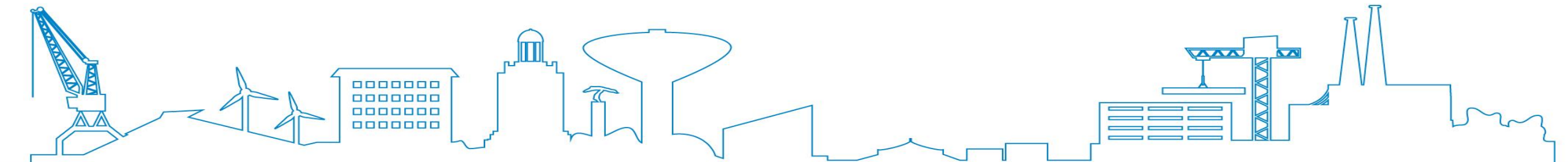

VALMIUSLAKI 1552/2011

12 §

Varautumisvelvollisuus

Valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten, valtion itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten, muiden valtion viranomaisten ja valtion liikelaitosten sekä kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa **tehtäviensä** mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

MUUTA SÄÄNTELYÄ JA OHJEISTUSTA

- Puolustustilalaki 1083/ 1991
- Pelastuslaki 379/2011
- Pelastusasetus 407/2011
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (YTS 2017)
- Sisäisen turvallisuuden strategia 05.10.2017 (- 2020)
- Valtioneuvoston Puolustusselonteko 09.09.2021
  - Suomen Kuntaliiton yleiskirjeet, valtioneuvoston ja kunkin vastuuministeriön antamat asetukset, päätökset ja ohjeet.

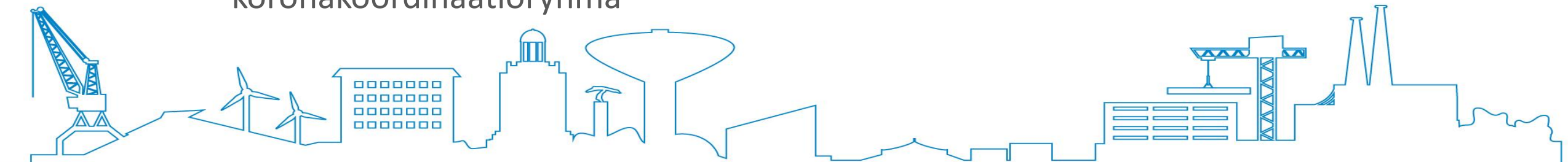
4. ESIMERKKEJÄ HYVISTÄ KÄYTÄNNÖISTÄ JA TOIMINTAMALLEISTA

YHTEISTYÖRYHMÄT

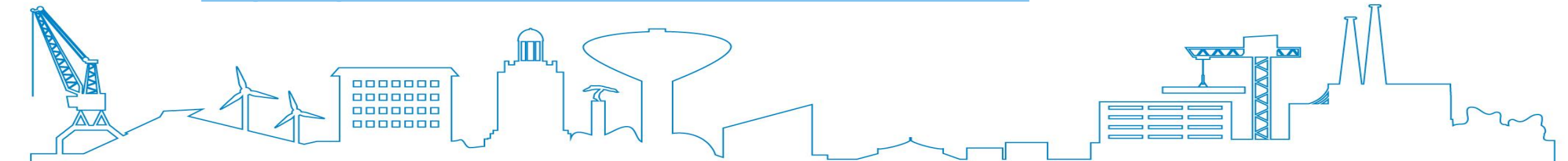
- Alueelliset valmiuden ja turvallisuustyön yhteistyöfoorumit, joissa muodostetaan mm. alueen yhteistä tilannekuvaa
  - Kymen Turva, EK-Turva jne.
- Kunnalliset valmius- ja turvallisuustyön järjestäytymismallit:
  - KJ valmiusjohtoryhmä, Kotkan Turva, Kotka VSS –ryhmä (ml. Kympe, konserni, kuntayhtymät), Kymen Turva (alueellinen riskianalyysi), TKK-ohjausryhmä (ehdotus tiedonvaihdon kehittämistä valtion ja kuntien välillä häiriötilanteissa 02/2021 – 10/2021), Kymsoten alueellinen koronakoordinaatioryhmä

KOTKA JA KOUVOLA

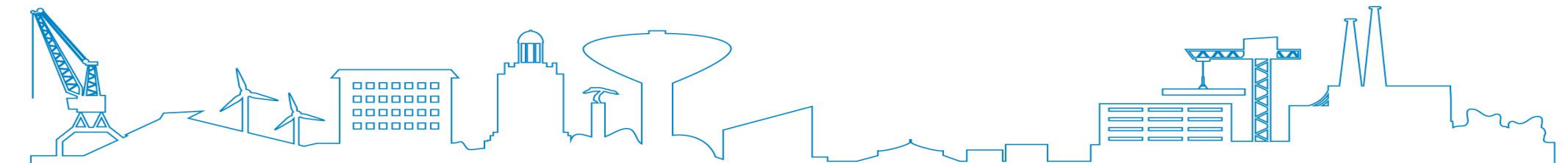
- [Kotkan kaupungin Osallisuusohjelma KV 14.12.2020](#)
  - Eri asukasryhmien osallisuus
  - Järjestöyhteistyö, verkostot ja kumppanuus
  - Suunnitteluosallisuus
- Poliisin Ankkuri-toiminta
- <https://poliisi.fi/ankkuritoiminta-nuorten-tukena>

KOTKA JA KOUVOLA

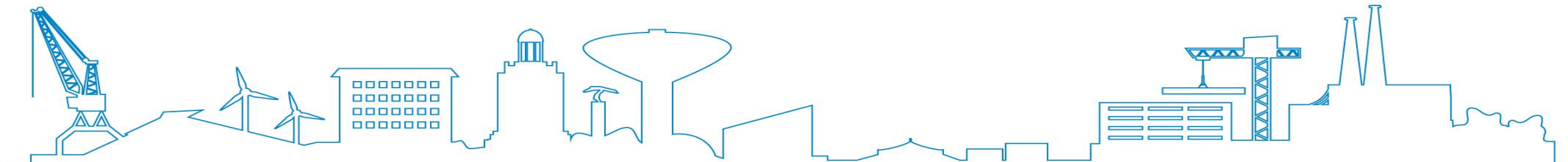
- Kouvola (TV 21.09.2021): Yhteistoimintamalli asuinalueiden ongelmanratkaisussa
- <https://www.kouvola.fi/ajankohtaiset/koko-kyla-kasvattaa-koria-elimaki-alueella/>

AVAK-VALMIUSKESKUSMALLI KOTKAAN

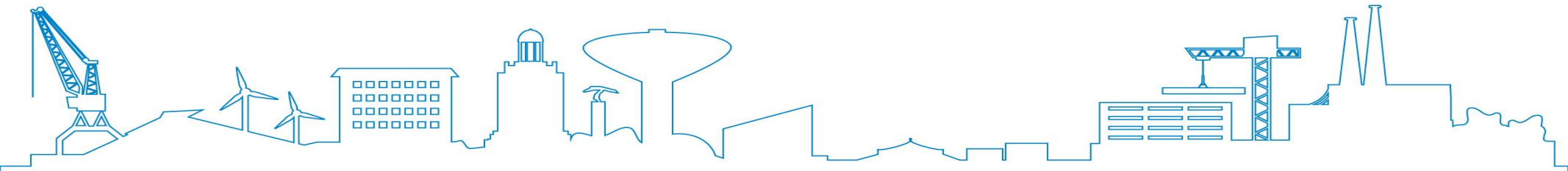
- Vastaa lain vaatimukseen
- On tiedolla johtamista
- Sosiaalisiin käytäntöihin kohdistuvaa, ongelmien ratkaisuun ja muutokseen johtavaa toimintaa
- Keskeistä mukana olevien ihmisten osallistuminen ja osallistaminen
- Kunnan johtamaa, 3. ja 4. sektorin vapaaehtoisten kanssa toteuttamaa sopimuksellista toimintaa, jolla tuetaan kunnan ydintoimintoja ja järjestelmiä
- Toiminta käynnistyy kunnan määräyksestä tai häiriötilanteessa toimivan vastuuviranomaisen kunnalle osoittamasta virka-apupyynnöstä

AVAK-VALMIUSKESKUSMALLI KOTKAAN

- AVAK-harjoittelua koordinoi kunnan TUVA-ryhmä
- Häiriötilanteissa tarvittavaa toimintaa harjoitellaan
  - 80 kieliryhmää, yli 100 kansallisuutta
- Koulutusyhteistyötä esim. SPR, maanpuolustusjärjestöt
- Harjoittelu- ja koulutustoiminta tapahtuu perustettavan Kaakkois-Suomen Turvapuiston eri puolella kaupunkia sijaitsevilla koulutusrasteilla
- AVAKin kiertotaloustoiminta on osa valtion omaisuutta tukevaa käyttöä ja varmuusvarastointia
  - 3. sektorin kunnalle sopimuksin tuottamaa avustavaa logistiikkaa

5. HAASTEET JA TULEVAISUUS

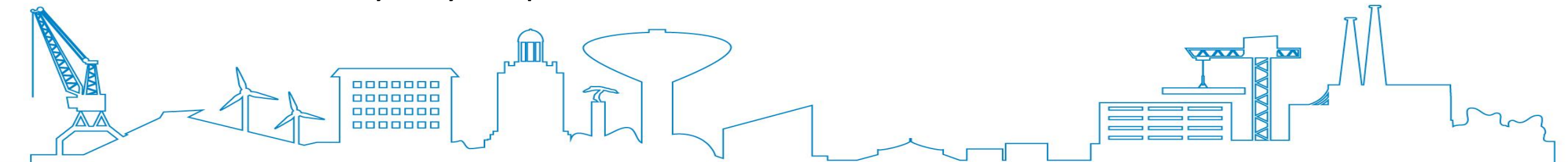

KONKRETIA YHTEISTYÖSSÄ

Kokonaisvaltainen, yhdessä tehty riskianalyysi:

1. Ydintoimintojen määrittäminen (ml. järjestelmät, hankinnat – tuotteet ja palvelut)
2. Resurssien kartoitus
3. Verkostokeskustelut
4. Yhteistyötarpeen määrittäminen
5. Yhteistoiminnan suunnittelu ja harjoittelu
6. Aktiivinen yhteydenpito

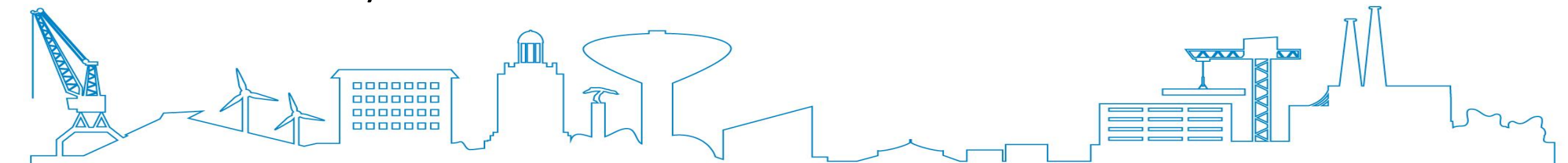

KÄYTETTÄVISSÄ OLEVA POTENTIAALI

- Lapset ja nuoret
- Yritykset
- Yhdistykset, seurat ja järjestöt; neuvostot
- Seurakunnat, Vapaaehtoiset ja 'Muut Aktiivit'
- Kampanjat, asukkaiden ja toimijoiden palkitseminen
- Laaja koulutusyhteistyö ja viestintä
  - Varautumistietoisuuden levittäminen
- Hyvinvointialueet

HYVINVOINTIALUEEN VARAUTUMINEN

LAKI SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON JÄRJESTÄMISESTÄ 612/2021

50 §

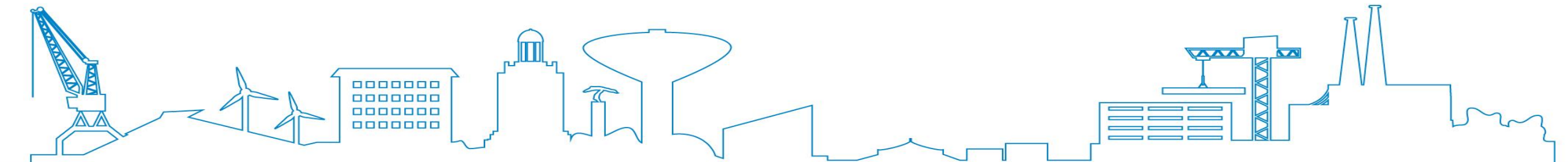
Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Hyvinvointialueen on varauduttava ennakkoon tehtävillä valmiussuunnitelmilla sekä muilla toimenpiteillä yhteistyössä alueensa kuntien ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueensa hyvinvointialueiden kanssa häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Hyvinvointialueen on varautumisessaan varmistettava palvelujen jatkuvuuden turvaaminen myös silloin, kun palveluja toteutetaan hankkimalla niitä yksityisiltä palveluntuottajilta.

Mitä tässä pykälässä säädetään hyvinvointialueesta, sovelletaan myös HUS-yhtymään siltä osin kuin se järjestää terveydenhuoltoa. Lisäksi HUS-yhtymä koordinoi Uudenmaan alueella HUS-yhtymän ja hyvinvointialueiden varautumista toimien yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja kuntien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueensa muiden hyvinvointialueiden kanssa.

Häiriötilanteisiin varautumisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

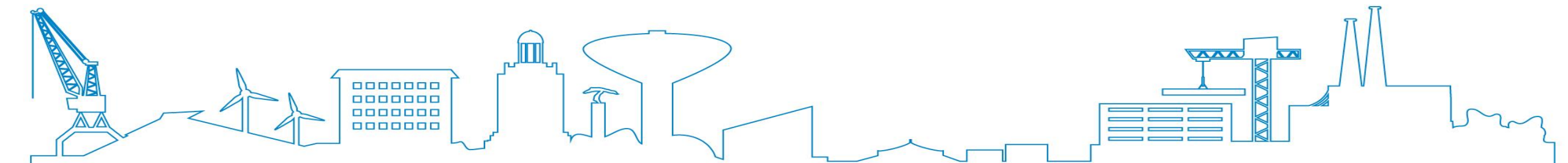
HYVINVOINTIALUEEN VARAUTUMINEN

LAKI SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON JÄRJESTÄMISESTÄ 612/2021

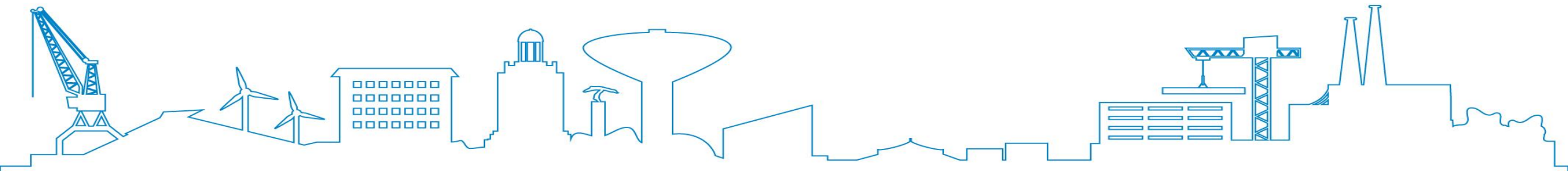
§ 6 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa

Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi kunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

§ 7 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueella

Hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi hyvinvointialueen on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

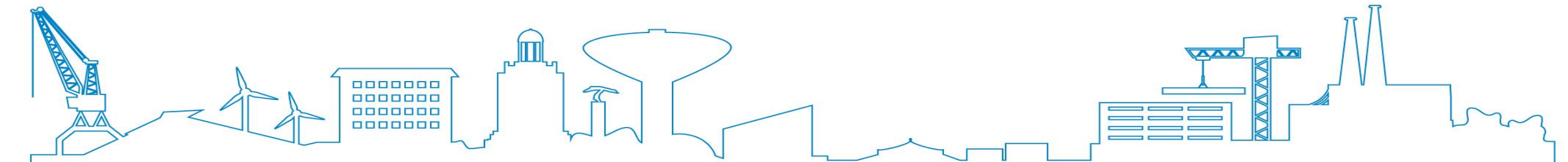

SISÄINEN TURVALLISUUS

tarkoittaa sitä, että

Suomessa ihmiset voivat nauttia yhteiskunnan tarjoamista oikeuksista ja vapauksista ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista ja muista ikävistä kansallisista tai kansainvälisistä ilmiöistä johtuvaa pelkoa tai turvattomuutta.

➤ luodaan yhteistyössä

*TURVALLISUUS ON
HYVINVOINTIA*